

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ та ТЕХНОЛОГІЙ

ВІСНИК

№1(32)2017

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
04078, м. Київ,
пр. Зоряний, 1/5
(044) 430 15 77, 353 42 42
info@kibit.edu.ua

РЕКТОР: ЯКОВЛЕВА Олена Вячеславівна
— доктор філософських наук, професор
РІК ЗАСНУВАННЯ — 1961
РІВЕНЬ АКРЕДИТАЦІЇ — III, IV

ШКОЛА БІЗНЕСУ КІБІТ
Відкрита у 2004 році.
Надає повний обсяг
послуг з бізнес-освіти.

www.kibit.edu.ua

Ліцензія АЕ № 458744
від 5.08.2014 р.

ФІЛІЇ КІБІТ:

ВІННИЦЬКА ФІЛІЯ
21022, вул. Зулінського, 31/46
тел.: 8 (0432) 69 32 62;
8 (0432) 63 06 77
e-mail: info_vn@kibit.edu.ua

ЖИТОМИРСЬКА ФІЛІЯ
10029, вул. Комерційна, 2а
тел.: 8 (0412) 44 84 07;
8 (0412) 48-24-50
e-mail: info_gl@kibit.edu.ua

ЗАПОРІЗЬКА ФІЛІЯ
69123, вул. 14 Жовтня, 15
тел.: 8 (061) 270 60 87;
8 (061) 277 00 81
e-mail: info_zp@kibit.edu.ua

НІЖИНСЬКА ФІЛІЯ
16604, вул. Незалежності, 42
тел.: 8 (04631) 9 03 51/52;
8 (04631) 7 51 41
e-mail: info_ng@kibit.edu.ua

УМАНСЬКА ФІЛІЯ
20300, пров. Тихий, 2
тел.: 8 (04744) 4 28 20;
8 (04744) 3 50 44
e-mail: info_ym@kibit.edu.ua

РІВНІ ПІДГОТОВКИ:

- МОЛОДШИЙ СПЕЦІАЛІСТ
- БАКАЛАВР
- МАГІСТР
- МВА
- ДРУГА ВИЩА ОСВІТА

СПЕЦІАЛЬНОСТІ:

073 МЕНЕДЖМЕНТ

123 КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА
ТА СТРАХУВАННЯ

071 ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

053 ПСИХОЛОГІЯ

231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

МАТЕРІАЛЬНО- ТЕХНІЧНА БАЗА

власні навчальні приміщення,
комп'ютерні класи, доступ до Інтернет,
бібліотека, читальний зал,
власна поліграфічна база

ПРОФЕСОРСЬКО- ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД:

висококваліфіковані фахівці
(професори, доценти,
спеціалісти-практики)

ФОРМИ НАВЧАННЯ:

денна, заочна

Диплом бакалавра, спеціаліста,
магістра державного зразка. Студенти проходять практику у державних та комерційних установах. Працює служба працевлаштування студентів. Здійснюються мовні та фахові стажування студентів за кордоном. На запрошення Інституту лекції читають професори з провідних Університетів Західної Європи. Ведеться підготовка до незалежного зовнішнього тестування з математики, української мови та літератури, історії України.

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

В І С Н И К

Випуск № 1 (32)

Київ
Видавництво КІБіТ
2017

*Висловлюємо подяку президенту Київського інституту бізнесу та технологій
Яковлевій Ірині Іванівні за підтримку видання*

Наукові статті, присвячені актуальним проблемам економіки, управління, інформаційних технологій,
економічного аналізу сучасного стану України

«Вісник» розрахований на наукових працівників та фахівців, які займаються питаннями розвитку
економіки України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

СЕКЦІЯ “ЕКОНОМІКА”

ПІШЕНІНА Т.І., *д-р екон. наук- головний редактор*
ЯКОВЛЕВА О.В., *д-р. філос. наук, ректор КІБІТ- заступник головного редактора*
НІКІФОРУК О.І., *д-р екон. наук- заступник головного редактора*
ЯЗИНІНА Р.О., *канд. екон. наук., д-р. географ. наук – відповідальний секретар*
ВЕТЧИНОВА І.А., *д-р екон. наук*
ЗАХАРЧУК О.В., *д-р екон. наук*
ТКАЧУК В.І., *д-р екон. наук*
УДОВІЧЕНКО В.П., *д-р екон. наук*
ШПИНКАРУК Л.В., *д-р екон. наук*
ЄСМАХАНОВА А.У., *канд. екон. наук*
КЛИМЕНКО В.В., *канд. екон. наук*
КУЛАНХІН О.С., *канд. екон. наук*
ПОЛОНЕЦЬ В.М., *канд. екон. наук*
ПІКУШ Т.А., *канд. екон. наук*
САУХ І.В., *канд. екон. наук*

*Збірник входить до переліку періодичних наукових видань, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата з економічних наук.
Затвердженого постановою президії ВАК України від 22.12.2016р. № 1604.*

Відповідальний за випуск – **ЯЗИНІНА Р. О.**, *д-р географ. наук*

Вісник Київського інституту бізнесу та технологій
№ 1 (32) 2017 р.

Видається з 2004 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію
В Держкомітеті телебачення і радіомовлення
серія КВ № 880 від 01.06.2004

Засновник: ПВНЗ “КІБІТ” ТОВ

Затверджено до друку Вченою Радою
Київського інституту Бізнесу та технологій
Протокол № 8 від 24.03.2017 року

Тираж 500

Адреса редакції:
04078, м. Київ, пр. Зоряний 1/5
Телефон для довідок: 8-044-430-32-64

Видавець – ПВНЗ “Київський інститут
бізнесу та технологій” ТОВ
04078, м. Київ, пр. Зоряний 1/5
Телефон для довідок: 8-044-430-32-64
e-mail: vestnik@kibit.edu.ua

За достовірність інформації в публікаціях
відповідальність несуть автори статей.

УДК 368

ПРОКОПЧУК О.Т., к.е.н.

БЕЧКО В.П., к.е.н.

М. Умань

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Анотація. У статті здійснено детальний аналіз та оцінку сучасного стану ринку страхових послуг України, виявлено сукупність причин, що стримують його розвиток, а також окреслено загальні напрями подальшого розвитку страхового ринку України. Визначено, що на сучасному етапі український страховий ринок перебуває на стадії розвитку. До останніх, за результатами дослідження віднесені: дисбаланс в темпах зростання страхового ринку і економіки країни в цілому (з істотним відставанням першого); досить мізерну частку валових страхових премій у ВВП країни; зменшення кількості страхових компаній, як в «лайфовому» так і в ризиковому сегментах страхового ринку; відсутність систематизації і впорядкованості страхового законодавства.

Ключові слова: страхування, ринок страхових послуг, страхові премії, страхові виплати, страхові компанії, страхові резерви.

Аннотация. В статье осуществлен детальный анализ и оценка современного состояния рынка страховых услуг Украины, выявлено совокупность причин, сдерживающих его развитие, а также обозначены общие направления дальнейшего развития страхового рынка Украины. Определено, что на современном этапе украинский страховой рынок находится на стадии развития. К последним, по результатам исследования отнесены: дисбаланс в темпах роста страхового рынка и экономики страны в целом (с существенным отставанием первого); достаточно мизерную долю валовых страховых премий в ВВП страны; уменьшение количества страховых компаний, как в «лайфовом» так и в рисковом сегментах страхового рынка; отсутствие систематизации и упорядоченности страхового законодательства.

Ключевые слова: страхование, рынок страховых услуг, страховые премии, страховые выплаты, страховые компании, страховые резервы.

Abstract. This article provides a detailed analysis and assessment of the current state of the insurance market of Ukraine, found a set of reasons that hinder its development and outlines the general directions of further development of the insurance market of Ukraine. Determined that at present the Ukrainian insurance market is under development. The latter, according to the study include: the imbalance in the rate of growth of the insurance market and the economy as a whole (with a significant lag first); rather meager share of gross premiums in GDP; reducing the number of insurance companies, as in «layfovyuh» and in risky segments of the insurance market; lack of systematization and ordering insurance legislation.

Key words: insurance, insurance market, insurance premiums, insurance payments, insurance companies, insurance reserves.

Постановка проблеми. Ключовим елементом національної економіки будь-якої країни є страховий ринок. Страхування займає центральне місце в системі господарювання країни, забезпечуючи, з одного боку, надійний страховий захист від ризиків суб'єктів ринкових відносин, страховий захист майнових інтересів членів суспільства та потреби економіки в інвестиційних ресурсах. Страхування є основою суспільного розвитку, його збалансованості та стабільності.

Ринкова трансформація економіки зумовлює підвищення ролі страхового ринку, визначає необхідність створення дієвої системи страхового захисту з метою забезпечення стабільності розвитку та ефективності економічних відносин, підвищення рівня життя населення, соціальної стабілізації.

Водночас, слід констатувати той факт, що вітчизняний страховий ринок знаходиться на стадії свого формування, що в багатьох випадках не дозволяє застосовувати його як дієвий інструмент реалізації політики держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження теоретичних основ та особливостей функціонування страхового ринку України зробили такі вітчизняні вчені як В.Д. Базилевич, К.Г. Воблий, Н.М. Внукова, О.О. Гаманкова [2], В.І. Грушко, О.П. Зоря [3], Л.Д. Лебединська та Л.М. Ремньова [4], С.А. Навроцький [6], С.С. Осадець. Зарубіжні науковці також широко займаються питаннями страхового ринку, його безпеки, проблемами та перспективами розвитку. Серед зарубіжних авторів варто виділити І.Т. Балабанова, Д. Баббела, А. Вільямса, С.Є. Гарінг-

тона, В. Гроуза, М.Ф. Галагуза, А.А. Гвозденко, В.В. Глуценко, Д. Діксона, К. Ерроу, Ю.М. Журавльова, П. Хазелла [10], В.В. Шахова, Р.Т. Юлдашева, С.Ю. Янову та Д.А. Горулева [9] та ін.

Метою даної статті є детальний аналіз та оцінка стану страхового ринку України, виявлення сукупності причин, що стримують його розвиток, а також визначення напрямів подальшого розвитку ринку страхових послуг України.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні будь-який економічний процес, будь-яку економічну модель розвитку країни не можливо розглянути, не проаналізувавши їх з погляду страхування. Є певна залежність між рівнем розвитку страхування та економічним зростанням країни. Страхування як невід’ємна складова всіх сфер та галузей господарства країни є одним із найважливіших факторів зростання та добробуту.

У країнах ЄС страхування стало міцним важелем розвитку економіки та забезпечення її стабільності. Європейські страхові компанії оперують значним інвестиційним капіталом. Власники підприємств та окремі громадяни європейських країн відчують себе надійно захищеними від різноманітних непередбачуваних подій. Відношення страхових премій до ВВП у країнах ЄС досить неоднорідне.

Для більшості країн Східної Європи і Греції відношення сумарних страхових премій до ВВП не перевищує 5 %, тоді як для країн Західної Європи з добре розвиненим страхуванням цей показник істотно вищий – від 6 % в Австрії і до 32 % у Люксембурзі [1].

Водночас, в Україні за 2015 р. частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,5 %, що на 0,2 в.п. менше в порівнянні з 2014 р.; частка

чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2015 р. становила 1,1 %, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2014 р. [5].

Ринок страхових послуг залишається одним з найбільш капіталізованих серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній (станом на 31.12.2015 р.) становила 361, у тому числі СК «life» – 49 компаній, СК «non-life» – 312 компаній (рис. 1).

З даних рис. 1 видно, що кількість страхових компаній за досліджуваний період має тенденцію до зменшення, так у 2015 р. порівняно з 2011 р., загальна кількість компаній зменшилася на 81 СК (у тому числі СК «life» – на 15 компаній, СК «non-life» – на 66 компаній).

Страховий ринок України характеризується постійними змінами основних показників діяльності страхових компаній в залежності від загальної економічної ситуації в країні і змін нормативно-правових актів, що регулюють відносини в сфері страхування. Основні показники функціонування страхового ринку в розрізі валових і чистих страхових премій та страхових виплат, активів страховиків і сформованих страхових резервів, а також особливості страхового законодавства наведені нижче.

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників за 2015 р. становили 29 736,0 млн грн, з яких (рис. 2):

– 10 239,5 млн грн (34,4 %), що надійшли від фізичних осіб;

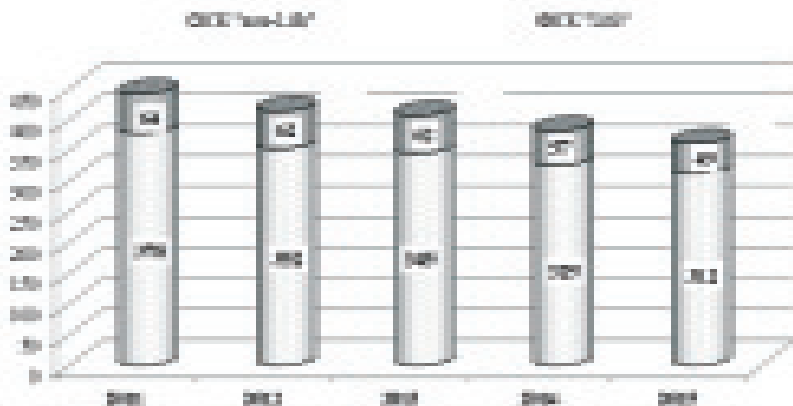

Рис. 1. Кількість страхових компаній у 2011 – 2015 рр.

[Джерело: дані Державної служби статистики України, (узагальнено і представлено авторами)].

– 19 496,5 млн грн (65,6 %), що надійшли від юридичних осіб.

Чисті страхові премії за 2015 р. становили 22 354,9 млн грн, що становить 75,2 % від валових страхових премій.

Обсяги валових страхових премій за 2015 р. збільшилися порівняно з 2014 р. на 11,1 %, з 2013 р. зросли на 3,7 %, з 2012 р. – на 38,3 % та з 2011 р. – на 31,3 % відповідно.

Чисті страхові премії збільшилися у 2015 р. на 20,2 % порівняно з 2014 р., на 3,7 % порівняно з 2013 р., на 10,2 % у порівнянні з 2012 р. та на 24,4 % порівняно з 2011 р.

Валові та чисті страхові премії у видовому розрізі за 2011 р. та 2015 р. представлені в Табл. 1.

Приріст чистих страхових премій у 2015 р. порівняно з 2011 р. (+24,4 %) сформувався зарахунок суттєвого збільшення надходжень платежів зі страхування відповідальності перед третіми особами (+195,5 %), авіаційного страхування (+112,9 %), медичного страхування (+71,2 %), страхування медичних витрат (+62,9 %), страхування вантажів та багажу (+35,8 %), автострахування (+29,4 %), страхування фінансових ризиків (+8,2 %). Водночас, спад чистих страхових премій спостерігався за такими видами страхування: страхування від нещасних випадків на транспорті (–49,1 %), страхування кредитів (–40,2 %), страхування від нещасних випадків (–21,2 %).

У структурі страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-рези-

дентам, за видами страхування станом на 31.12.2015 р. найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 7 322,4 млн грн (абсолютно 32,8 %); страхування майна – 2 188,1 млн грн (абсолютно 9,8 %); страхування життя – 2 186,6 млн грн (абсолютно 9,8 %); страхування фінансових ризиків – 2 172,9 млн грн (абсолютно 9,7 %); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) – 1 862,1 млн грн (абсолютно 8,3 %); страхування відповідальності перед третіми особами – 1 391,5 млн грн (абсолютно 6,2 %); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 1 292,1 млн грн (абсолютно 5,8 %); страхування вантажів та багажу – 1 255,4 млн грн (абсолютно 5,6 %).

Перерозподіл у структурі чистих страхових премій у 2015 р. порівняно з 2011 р. відбувся на користь таких видів страхування, як: страхування відповідальності перед третіми особами (з 3,8 % до 6,2 %), страхування вантажів та багажу (з 5,1 % до 5,6 %), автострахування (з 31,5 % до 32,8 %). При цьому, у структурі чистих страхових премій відбулося зменшення з наступних видів страхування: страхування від нещасних випадків (з 3,1 % до 2,0 %), страхування майна (з 12,4 % до 9,8 %), страхування кредитів (з 1,9 % до 0,9 %), страхування фінансових ризиків (з 11,2 % до 9,7 %) та страхування від нещасних випадків на транспорті (з 0,8 % до 0,3 %).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 2015 р. становив 8 100,5 млн грн, у тому числі з видів страхування,

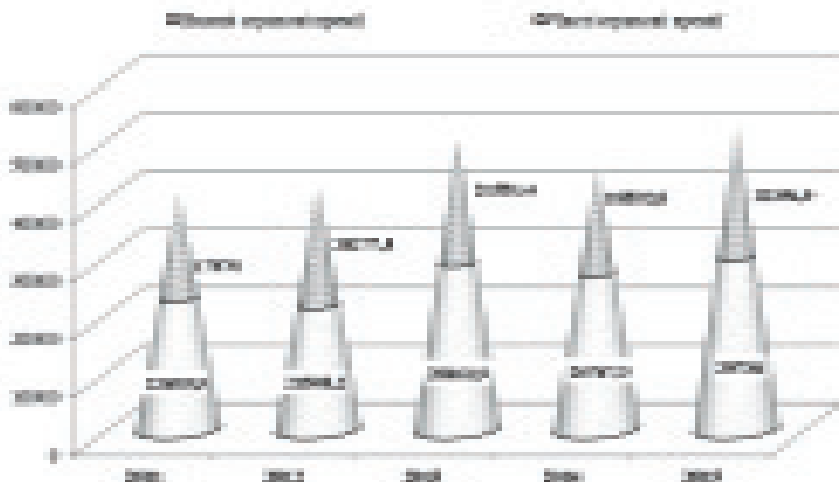

Рис. 2. Динаміка страхових премій за 2011–2015 рр., млн грн

[Джерело: Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005–2015 рр.», (узагальнено і представлено авторами)].

Таблиця 1.

Валові та чисті страхові премії за видами страхування у 2011 р. та 2015 р.*

Види страхування	Страхові премії, млн грн				Темпи приросту страхових премій, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	Вало-вих	Чистих
	2011		2015		2015/2011	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»)	6 153,1	5 658,1	7 871,6	7 322,4	27,9	29,4
Страхування фінансових ризиків	2 856,5	2 008,3	3 598,6	2 172,9	26,0	8,2
Страхування вантажів та багажу	1 497,1	924,6	3 555,4	1 255,4	137,5	35,8
Страхування майна	3 298,8	2 229,9	3 486,2	2 188,1	5,7	- 1,9
Страхування життя	1 346,4	1 346,3	2 186,6	2 186,6	62,4	62,4
Страхування відповідальності перед третіми особами	1 197,9	680,7	2 059,6	1 391,5	71,9	195,5
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	2 439,1	1 827,6	1 977,6	1 292,1	- 18,9	- 29,3
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	1 165,4	1 087,7	1 929,2	1 862,1	65,5	71,2
Страхування від нещасних випадків	672,9	561,6	535,5	442,7	-20,4	- 21,2
Страхування медичних витрат	304,2	288,1	490,7	469,2	61,3	62,9
Авіаційне страхування	260,5	200,5	449,0	426,9	72,4	112,9
Страхування кредитів	469,6	334,6	348,7	200,2	- 25,7	- 40,2
Страхування від нещасних випадків на транспорті	148,7	139,9	73,5	71,2	- 50,6	- 49,1
Інші види страхування	883,3	682,2	1 173,8	1 073,4	32,9	57,3
Всього	22 693,5	17 970,0	29 736,0	22 354,9	31,0	24,4

*Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005-2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами)

Таблиця 2.

Валові та чисті страхові виплати за видами страхування у 2011 р. та 2015 р.*

Види страхування	Страхові виплати, млн грн				Темпи приросту страхових виплат, %	
	Валові	Чисті	Валові	Чисті	Вало-вих	Чистих
	2011		2015		2015/2011	
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка»)	2 398,4	2 345,5	3 187,2	3 077,6	32,9	31,2
Страхування фінансових ризиків	827,6	801,1	1 402,6	1 257,3	69,5	56,9
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	752,4	752,4	1 198,5	1 197,8	59,3	59,2
Страхування життя	49,7	46,9	491,6	491,6	889,1	948,2
Страхування майна	102,9	102,7	434,1	429,3	321,9	318,0
Страхування кредитів	168,5	159,2	302,6	302,6	79,6	90,1
Страхування медичних витрат	70,6	70,6	169,2	169,1	139,7	139,5
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	258,1	193,8	109,8	106,4	- 57,5	- 45,1
Інші види страхування	235,8	227,1	804,9	571,1	241,3	151,5
Всього	4 864,0	4 699,2	8 100,5	7 602,8	66,5	61,8

*Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005-2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами).

інших, ніж страхування життя – 7 608,9 млн грн (або 93,9 %), зі страхування життя – 491,6 млн грн. (або 6,1 %). Валові страхові виплати за 2015 р. збільшилися на 59,9 % (до 8 100,5 млн грн) порівняно з 2014 роком, чисті страхові виплати збільшилися на 55,4 % і становили 7 602,8 млн грн.

Страхові виплати в розрізі видів страхування за 2011 р. та 2015 р. наведено в табл. 2.

Зростання обсягів чистих страхових виплат за 2015 р. мало місце у всіх основних системоутворюючих видах страхування, водночас, виплати у страхуванні від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ зменшилися. Збільшення чистих страхових виплат за 2015 р. (+ 61,8 %) порівняно з 2011 р. відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування фінансових ризиків на 456,2 млн грн, автострахування – 732,1 млн грн, страхування майна – 326,6 млн грн та страхування життя – 444,7 млн грн.

Зупинимось на розгляді структури страхових виплат (відшкодувань) за мінусом частки страхових виплат, компенсованих перестраховиками-резидентами, за видами страхування у 2015 р.

У структурі чистих страхових виплат станом у 2015 р. найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 3 077,6 млн грн (або 40,5 %); страхування фінансових ризиків – 1 257,3 млн грн (або 16,5 %); медичне страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 1 197,8 млн грн (або 15,8 %); страхування життя – 491,6 млн грн (або 6,5 %); страхування майна – 429,3 млн грн (або 5,6 %). Струк-

тура чистих страхових виплат у 2015 р. порівняно з 2011 р. перерозподілилася на користь страхування кредитів (з 2,2 % до 4,0 %), страхування майна (з 2,2 % до 5,6 %) та страхування життя (з 1,0 % до 6,5 %) за рахунок зменшення частки автострахування (з 49,9 % до 40,5 %), медичного страхування (з 16,0 % до 15,8 %), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (з 4,1 % до 1,4 %).

Динаміку та рівень страхових виплат за 2011–2015 рр. відображено на рис. 3.

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) за 2015 р. становив 27,2 % (Табл. 3).

Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: з добровільного особистого страхування – 46,2 % (у 2011 р. – 39,8 %), обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 34,2 % (у 2011 р. – 38,9 %), недержавного обов'язкового страхування – 28,8 % (у 2011 р. – 32,8 %), страхування життя – 22,5 % (у 2011 р. – 5,2 %).

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) у 2015 р. становив 34,0 % (у 2011 р. – 26,2 %). Високий рівень чистих страхових виплат станом у 2015 р. спостерігався за видами добровільного особистого страхування – 48,9 %, з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 34,8 %, з недержавного обов'язкового страхування – 29,1 %, зі страхування життя – 22,5 %.

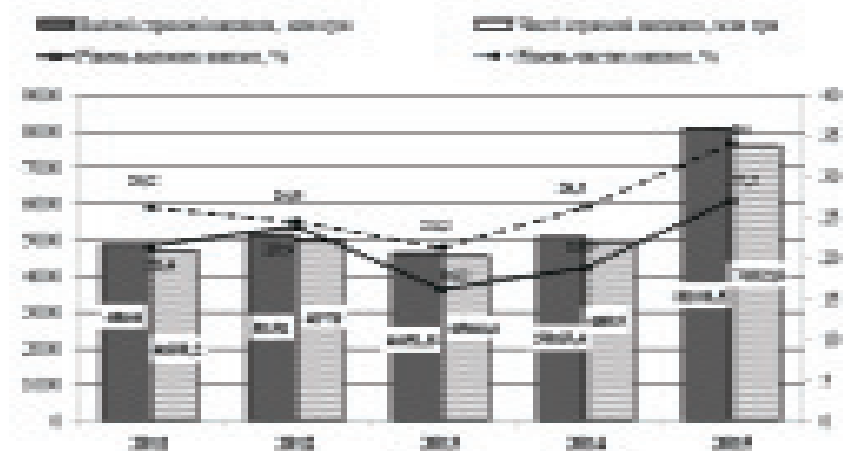

Рис. 3. Динаміка та рівень страхових виплат за 2011–2015 рр.

[Джерело: Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005–2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами)].

Таблиця 3.

Рівень страхових виплат за видами страхування*, %

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	2011	2015	2011	2015
Страхування життя	5,2	22,5	5,2	22,5
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	22,5	27,6	27,8	35,3
Добровільне особисте страхування	39,8	46,2	43,7	48,9
Добровільне майнове страхування	19,1	24,5	24,5	36,6
– в тому числі страхування фінансових ризиків	29,0	39,0	39,9	57,9
Добровільне страхування відповідальності	2,4	22,5	4,0	17,9
Недержавне обов'язкове страхування	32,8	28,8	34,3	29,1
– в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	38,9	34,2	40,0	34,8
ВСЬОГО (всі види страхування)	21,4	27,2	26,2	34,0

*Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005–2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами).

Таблиця 4.

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2011 р. та 2015 р.*

Види страхування	Чисті страхові виплати, млн грн		Рівень чистих страхових виплат, %	
	2011	2015	2011	2015
Страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	46,9	302,6	14,0	151,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	752,4	1 197,8	69,2	64,3
Страхування фінансових ризиків	801,1	1 257,3	39,9	57,9
Страхування наземного транспорту («КАСКО»)	1 333,10	1 776,1	42,6	49,6
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	916,2	1 100,9	40,9	37,9
Страхування медичних витрат	102,7	169,1	35,6	36,0
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) «Зелена картка»	96,2	200,6	33,1	24,0
Страхування життя	46,9	491,6	3,5	22,5
Страхування майна	102,7	429,3	4,6	19,6
Страхування здоров'я на випадок хвороби	34,4	47,4	18,5	17,8
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	159,2	106,4	8,7	8,2
Інші види страхування	227,1	386,3	33,3	14,2

*Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005–2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами).

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2015 р. в порівнянні з 2011 р. наведено у Табл. 4.

З даних табл. видно, що рівень чистих страхових виплат із страхування кредитів у 2015 р. у порівнянні з 2011 р. збільшився на 137,1 в.п. до рівня 151,1 %; рівень чистих страхових виплат із страхування фінансових ризиків збільшився на 18 в.п. до рівня 57,9 %; зі страхування життя – збільшився на 19,0 в.п. до рівня 22,5 %; рівень чистих страхових виплат із страхування майна збільшився на 15,0 в.п. до рівня 19,6 %; рівень чистих

страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) збільшився на 7,0 в. п. до рівня 49,6 %; рівень чистих страхових виплат з медичного страхування зменшився на 4,9 в.п. до рівня 64,3 %; рівень чистих страхових виплат із страхування здоров'я на випадок хвороби зменшився на 0,7 в.п. до рівня 17,8 %; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за міжнародними договорами) зменшився на 9,1 в.п. до рівня 24,0 %; рівень чистих страхових виплат зі страхування від вогневих ризиків

та ризиків стихійних явищ зменшився на 0,5 в.п. до рівня 8,2%; рівень чистих страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) зменшився на 3,0 в.п. до рівня 37,9%.

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011–2015 рр. зображена на рис. 4.

У 2015 р. обсяг загальних активів страховиків становив 60 729,1 млн грн, що на 13,6 % менше в порівнянні з відповідним показником минулого року.

Величина активів, визначених відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування», зменшилась в порівнянні з відповідним показником станом за 2014 р. на 4 111,3 млн грн або на 10,1 % та склала 60,0 % загальних активів страховиків (станом на 31.12.2014 активи, визначені по статті 31 Закону України «Про страхування» становили 40 530,1 млн грн, станом на 31.12.2015 – 36 418,8 млн грн).

Описана вище негативна динаміка показників активів страховиків пов'язана із зменшенням кількості страхових компаній та із списанням неліквідних активів з балансів страховиків.

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями. У 2015 р. обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів, становив 36

418,8 млн грн, які в розмірі 18 687,0 млн грн використано з метою представлення коштів страхових резервів.

Отже, у порівнянні з аналогічною датою 2015 р. у 2014 р. зменшилися такі показники, як загальні активи страховиків (-13,6 %); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів (-10,1 %) та обсяг сплачених статутних капіталів (-4,3 %). Водночас, якщо порівняти показники 2015 р. та 2011 р., то зазнали збільшення такі показники, як загальні активи страховиків (+ 26,2 %); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів (+ 27,2 %) та обсяг сплачених статутних капіталів (+ 64,4 %). Страхові резерви у 2015 р. зросли на 16,1 % у порівнянні з аналогічною датою 2014 року, при цьому технічні резерви – на 9,2 %, а резерви зі страхування життя – на 29,8 %.

Страхове законодавство

Необхідність його розробки та прийняття обумовлена потребою у подальшій систематизації законодавства у сфері страхування, позбавленні його застарілих правових норм, усуненні прогалин у законодавчому регулюванні страхових відносин, упорядкуванні застосування страхової термінології.

В березні 2016 р. Верховна Рада України прийняла за основу проект Закону «Про страхування» (№1797-1). Нова редакція «Закону України «Про страхування» враховує базові рекомендації Директиви 2009/138/ЄС

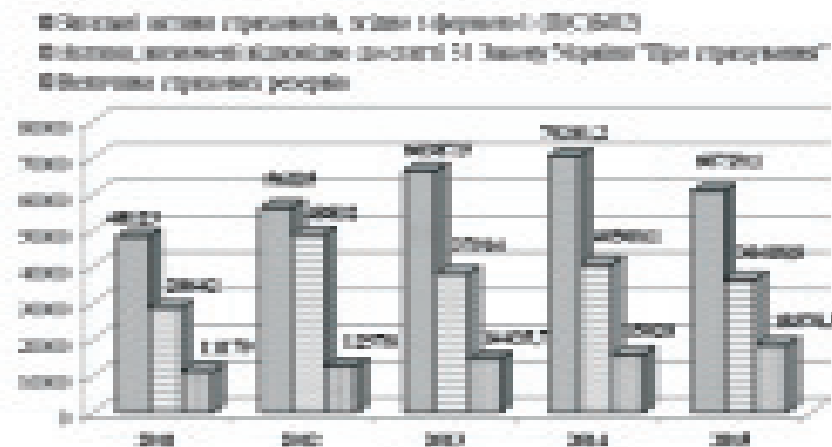

Рис. 4. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2011 – 2015 рр., млн грн

[Джерело: Аналітичне дослідження «Ринок страхових послуг України за 2005-2015 рр.», (узагальнено, розраховано і представлено авторами)].

Європейського парламенту та Ради від 25.11.2009 р. «Про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестрахування включаючи платоспроможність II».

Проектом пропонується забезпечити розв'язання таких проблем:

- реєстрація страховиків виключно у формі акціонерного товариства та введення нового порядку їх реєстрації;
- визначення класифікації галузей та видів страхування відповідно до рекомендації Першої Директиви Ради 73/239/ЄЕС;
- створення інституту професійних перестраховиків та виділення у зв'язку з цим перестрахування окремо серед інших видів страхування, для здійснення якого необхідно отримати ліцензії;
- встановлення порядку розкриття інформації страховиками для забезпечення надійного захисту страхувальників та введення пруденційного нагляду за страховою діяльністю;
- встановлення вимог платоспроможності, що враховують якість активів страховика, його системи управління та розкриття інформації;
- визначення умов доступу до діяльності на території України страховиками-нерезидентами;
- надання дозволу на здійснення трансграничного страхування у випадках, установлених законодавством України;
- встановлення вимог до власників істотної участі та порядку набуття істотної участі у страховика;
- встановлення вимог до системи корпоративного управління страховика;
- визначення порядку регулювання посередницької діяльності на території України у відповідності до законодавства ЄС;
- визначення правового статусу актуаріїв, аудиторів у сфері страхування;
- надання можливості впровадження інституту саморегулювання для страховиків тощо.

Таким чином, законопроект пропонується визначити загальні правові засади здійснення страхування (перестрахування), провадження посередницької діяльності у страхуванні, особливості держрегулювання та нагляду у цій сфері

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведеного дослідження встановлено, що страховий ринок України є складною багаторівневою системою загальної структури якої за досліджуваний період залишилися практично незмінною. Кількість страхових компаній в 2015 р. становила 361, з яких 312 працюють в ризиковому сегменті, а решта 49 – у «лайфовому». Обсяги страхових премій в 2015 р. збільшилися в порівнянні з 2014 р. на 11,1 %, чистих страхових премій – на 20,2 % відповідно. Валові страхові виплати в 2015 р. збільшилися на

59,9 % в порівнянні з 2014 р., чисті страхові виплати – на 55,4 %. Страхові резерви в 2015 р. виросли на 16,1 % в порівнянні з аналогічною датою 2014 р. при цьому технічні резерви – на 9,2 %, а резерви зі страхування життя – на 29,8 %.

Підводячи підсумки слід зазначити, що на сучасному етапі український страховий ринок перебуває на стадії розвитку, маючи певні переваги і значну сукупність проблем. До останніх, за результатами дослідження віднесені: дисбаланс в темпах зростання страхового ринку і економіки країни в цілому (з істотним відставанням першого); досить мізерну частку валових страхових премій у ВВП країни; зменшення кількості страхових компаній, як в «лайфовому» так і в ризиковому сегментах страхового ринку; відсутність систематизації і впорядкованості страхового законодавства.

Перспективність подальшого розвитку страхового ринку України зумовлена не тільки подоланням нестабільної ситуації, яка в даний час спостерігається в економіці країни, а й рішенням проблем, які накопичувалися протягом усього історичного розвитку вітчизняного страхового ринку.

Незважаючи на багато невирішених проблем, слід зазначити, що страховий ринок України має великий потенціал для якісного і кількісного зростання.

Основною передумовою розвитку українського страхового ринку в наступні роки має стати співпраця суб'єктів страхового ринку з іншими учасниками ринку фінансових послуг та виконавчими і законодавчими органами влади. Тільки за умови прийняття відповідних нормативно-правових актів, що забезпечують ефективне регулювання страхового ринку, Держфінпослуг буде мати можливість всебічного контролю за страховими відносинами, а страхові компанії, які займатимуться «справжнім» страхуванням, покращувати свої конкурентні переваги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бечко В.П. Особливості страхування аграрних ризиків у країнах світу/В.П. Бечко, О.Т. Прокопчук, Ю.В. Улянич // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 3 (153). – С. 46-53.
2. Гаманкова О.О. Страховий ринок України в глобальному страховому просторі / О.О. Гаманкова // Страхова справа. – 2012. – № 2. – С. 46-49.
3. Зоря О.П. Страховий ринок України: стан, проблеми та перспективні напрямки розвитку/ О.П.Зоря, С.П. Зоря // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Серія «Фінанси і кредит». – 2013. – №. 1. – С. 12-15.
4. Лебединська Л.Д. Стратегічні аспекти сталого розвитку страхового ринку України під впливом глобалізаційних процесів / Л.Д.Лебединська, Л.М. Ремьова// Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9. – С. 111-121.
5. Мухіна О.В. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку / О.В. Мухіна //Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №. 3. – С. 50-52.
6. Навроцький С.А. Формування перспективної моделі страхового захисту сільського господарства України / С.А. Навроцький // Науковий вісник Мукач-

івського державного університету. – 2014. – Серія Економіка. – Вип. 1(1). – С. 149-155.

7. Прокопчук Е.Т. Особенности осуществления агрострахования в Украине / Е.Т. Прокопчук // Финансы и кредит. – 2016. – Вып. 37 (709). – С. 50-60.

8. Прокопчук О.Т. Теоретичні основи регулювання системи страхування в сільському господарстві / О.Т. Прокопчук // Зб. наук. пр. Уманського націо-

нального університету садівництва. – Умань – 2013. – Вип. 82. Ч. 2 : Економіка. – С. 197-210.

9. Янова С.Ю. Страховой рынок России: качество роста и проблемы развития / С.Ю. Янова, Д.А. Горунев // Финансы. – 2013. – Т. 5. – С. 50-55.

10. Hazell P.B. The appropriate role of agricultural insurance in developing countries // Journal of International Development. 1992, vol. 4, no. 6, pp. 567-581.

УДК 336.02

ТУГОЛУКОВ С.І., к.е.н.

м. Ніжин

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОЇ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Анотація. У статті аналізуються ризики, проблеми, що гальмують запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи і розвиток НПФ, з точки зору функціонування фондового ринку України; обґрунтовується необхідність і напрямки подальшого реформування інфраструктури фондового ринку як необхідних умов для успішного функціонування Накопичувального фонду.

Ключові слова. Пенсійна система, Накопичувальний фонд, активи накопичувальної пенсійної системи, фінансові ризики, знецінення накопичень, інфляція, реформування.

Аннотация. В статье анализируются риски, проблемы, тормозящие введение обязательной накопительной пенсионной системы и развитие НПФ, с точки зрения функционирования фондового рынка Украины; обосновывается необходимость и направления дальнейшего реформирования инфраструктуры фондового рынка как необходимых условий для успешного функционирования Накопительного фонда.

Ключевые слова. Пенсионная система, Накопительный фонд, активы накопительной пенсионной системы, финансовые риски, обесценение накоплений, инфляция, реформирование.

Abstract. The article analyzes the risks of implementation of the mandatory accumulation pension system and justifies the necessity of further reforming of the essential aspects of the solidarity level and stock market infrastructure as necessary conditions for the successful functioning of the accumulation Fund.

Key words. Pension system, savings Fund, the assets of the accumulative pension system, financial risks, impairment of savings, inflation, reform.

Постановка проблеми. У сучасному світі реформування пенсійної системи належить до пріоритетних напрямів соціально-економічної політики. Мінливість економічного середовища, демографічне старіння населення, поступове збільшення тривалості навчання і, відповідно, пізніший вік виходу на ринок праці зумовлюють постійну актуальність пенсійної реформи. При цьому пенсійна політика потребує постійного коригування не лише з огляду на поточну ситуацію, а й з урахуванням довгострокової перспективи.

Прийняття Законів України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та "Про недержавне пенсійне забезпечення" започаткувало пенсійну реформу, покликану зменшити загострення сучасних суперечностей у цій сфері, забезпечити підвищення пенсій майбутнім особам похилого віку,

поновити зв'язок розмірів пенсій із заробітком, а також сприяти економічному зростанню. Проте, період економічного піднесення в Україні супроводжувався загостренням боротьби між різними політичними угрупованнями. Це призвело до силеску популізму в боротьбі за голоси виборців та гальмування пенсійної реформи. Фінансово - економічна криза різко загострила проблему незбалансованості державних фінансів, у тому числі, дефіцитів державного та пенсійного бюджетів, привівши до необхідності пошуку шляхів подальшого реформування пенсійної системи країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам функціонування сучасної пенсійної системи України, перспектив її подальшого розвитку, приділяється багато уваги. Серед провідних вітчизняних фахівців та науковців цією проблемою займаються

ЗМІСТ

БЕЧКО П.К., БОРОВИК П.М., СЛІПЧЕНКО В.В. Державна підтримка аграрного бізнесу в Україні м. Умань	3
БОБКО В.В., МЕЛЬНИК В.В., ПОЛІЩУК О.М. Переваги та особливості застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в облікові практики підприємств. м. Умань	11
ГОРОДЕЦЬКА М.О. Мікроекономічні аспекти проблематики українських реформ. м. Ніжин	14
ДЕРКАЧ Т.А., ДЕРКАЧ О.В. Методичні підходи щодо оцінки ефективності використання оборотних засобів суб'єктів господарювання АПК: теоретичний аспект. м. Умань	17
ЗАХАРЧЕНКО В.І. Генеза та сучасна інтерпретація теорій багатостадійних промислово-територіальних систем. м. Вінниця	22
ЗУБКО Л., ІГНАТЕНКО О.В. Планування прибутку у системі менеджменту як напрям удосконалення фінансової діяльності підприємства. м. Київ	28
ІГНАТЕНКО О.В. Особливості та досвід впровадження on-line системи при підборі персоналу у компанії (на прикладі підприємства «Hanwha Techwin»). м. Київ	36
КОЛОТУХА С.М., СМОЛІЙ Л.В. Оптимізація структури капіталу аграрних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності. м. Умань	41
ЛЕСНИК О.М., ПІШЕНІНА Т.І. Щодо дослідження соціально-економічного потенціалу зелених насаджень м. Києва. м. Київ	49
ЛИСЕНОК В.В. Формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства. м. Ніжин	53
МАРЧЕНКО М.С., ІГНАТЕНКО О.В. Організація обліку і аналізу орендних лізингових операцій на прикладі підприємства ТОВ УБ «Закордонмонтажспецбуд». м. Київ	58
МЕЛЬНИК К.М. Роль кредитної політики при визначенні пріоритетних напрямів розвитку банківської діяльності. м. Умань	65
МИРОНЕНКО М.Ю. Парадигма державного регулювання сучасної економіки. м. Вінниця	69
МОКРИНСЬКА З.В., КАЩУК О.П. Імплементация міжнародних облікових стандартів: досвід Кореї. м. Київ	74
ПАЛИВОДА П.В. Проблема формування та обслуговування державного боргу України. м. Ніжин	78
ПАХОМОВА Т.М. Фінансові аспекти злиттів та поглинань компаній: уроки для України. м. Ніжин	82
ПРОКОПЧУК О.Т., БЕЧКО В.П. Особливості функціонування ринку страхових послуг України. м. Умань	88
ТУГОЛУКОВ С.І. Впровадження загальнообов'язкової накопичувальної пенсійної системи в умовах сучасного фондового ринку України. м. Ніжин	96

ЦЮЦЮПА С. В. Економічна безпека України та її вплив на підприємницьке середовище. м. Ніжин	101
ЯРЧАК М.І., ІГНАТЕНКО О.В. Формування маркетингової товарної політики підприємства (на прикладі ТОВ «Еко-маркет»). м. Київ	107
<i>de Międzyzakładowa Wykorzystanie możliwości do politycznej i komunikacyjnej strategii biznesu. Komunikacja jako element inwestycji jego rozwoju skutki. Polska Polska. Polska</i>	<i>110</i>
<i>de Maria Dorota: Zarządzanie komunikacją w przedsiębiorstwie. Polska: Polska-Polska Polska</i>	<i>117</i>

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АВТОРІВ

Вимоги до оформлення матеріалів, які подаються до “ВІСНИКА”
Київського інституту бізнесу та технологій

Стаття повинна бути структурована і, відповідно до останніх вимог Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України, мати такі елементи:

- 1) постановку проблеми у загальному вигляді;
- 2) аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми;
- 3) формулювання мети статті;
- 4) виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основний матеріал – мінімум 8 сторінок тексту;
- 5) висновок і перспективи подальших розробок у даному напрямі.

Стаття супроводжується:

- 1) рецензією кандидата, доктора наук (для магістрів та аспірантів – наукового керівника);
- 2) супровідним листом від організації, де працює автор;
- 3) відомостями про автора (авторів) (прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, науковий ступінь та вчене звання, коло наукових інтересів, посада, місце роботи, службова адреса, адреса електронної пошти, службовий і домашній номери телефонів);
- 4) електронним носієм інформації (дискета або диск), на якому розміщуються **дві копії** вищезазначених матеріалів (стаття, анотації, відомості про авторів).

Обсяг статті повинен бути в межах від 20 тис. знаків (0,5 др.ак.) до 26 тис. знаків (0,65 др.арк.).

Стаття готується у текстовому редакторі Microsoft Word у такому порядку:

- 1) індекс УДК (правий верхній кут, жирний шрифт);
- 2) ініціали, прізвище автора (авторів) (правий верхній кут, курсив, жирний шрифт);
- 3) місце роботи, електронна адреса авторів;
- 4) назва статті (посередині, великими літерами, жирний шрифт); (між місцем роботи і назвою один інтервал);
- 5) анотація українською та російською мовами (повинна бути змістовною, а не декларативною); (між назвою статті і анотацією один інтервал);
- 6) після анотації ключові слова (**ключові слова** жирним шрифтом, самі слова звичайним);
- 6) анотація з ключовими словами англійською мовою. Має починатися іменем, прізвищем автора та назвою статті (жирний шрифт).
- 7) сам текст (через інтервал після анотації англійською мовою).

Оформлення статті

- 1) Поля: зверху, знизу, зліва, справа – 2 см.
- 2) Шрифт – Times New Roman, розмір 14 пт., міжрядковий інтервал – 1,5.
- 3) розділи статті виділяються жирним шрифтом;
- 4) при цитуванні – кінцеві посилання (в тексті посилання оформити наступним чином: [1, с.50].

Оформлення списку літератури

- 1) Список літератури подається відповідно до порядку посилання, згідно останніх вимог ВАК України наступним чином:
 1. Мамардашвили М. Введение в философию / Мераб Мамардашвили. Мой опыт нетипичен. – СПб.: Азбука, 2000. – 400 с. – ISBN 5-267-00287-9.
 2. Сумерки богов / [сб. первоисточников / сост. и общ. ред. А. А. Яковлева]. – М.: Политиздат, 1990. – 398 с. – (б-ка атеистической лит.).
 3. Перспективы метафизики: Классическая и неклассическая метафизика на рубеже веков: Российский гуманитарный научный фонд Международная Кафедра (ЮНЕСКО) по философии и этике СПб Научного центра РАН; ред. Г. Л. Тульчинского и М. С. Уварова. – СПб.: 2000. [электронный ресурс] / Г. П. Тульчинский, М. С. Уваров, Д. Н. Козырев, С. С. Гусев, Г. М. Бревде // Режим доступа: <http://ru.philosophy.kiev.ua/library/uvarov/perspmet/index.html>.

4. Хайдеггер М. Основные понятия метафизики / М. Хайдеггер; пер. и примечания А.В. Ахутина и В.В. Бибикина // Вопросы философии. – 1989. – № 9. – с. 116-163.
5. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук: Философия духа: в 3 т. / Г.В.Ф. Гегель – М.: Мысль, 1977 – Т.3. – 471 с.
- 2) Слово література розташовується через інтервал після тексту, посередині, курсивом, жирним шрифтом.
- 3) Джерела розташовуються у стовпчик.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках збірника фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, лягає на авторів опублікованих матеріалів. Передрукування матеріалів, опублікованих у збірнику дозволено тільки зі згоди авторів та видавця.

Увага!

- Невідповідність оформлення статті наведеним вище вимогам може бути **приводом відмови у публікації**. Редакція повідомляє авторів тільки про рішення з приводу публікації. Редакція не рецензує подані матеріалів, і, у випадку відмови в публікації, не повертає рукопис і не вступає в теоретичні дискусії. Рішення з приводу публікації приймаються протягом одного місяця від дня реєстрації рукопису.
- Не допускається включення у список літератури навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій.

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
БІЗНЕСУ та ТЕХНОЛОГІЙ

III-IV РІВЕНЬ АКРЕДИТАЦІЇ

WWW.KIBIT.EDU.UA

**ВПЕВНЕНІСТЬ
І ДОВІРА**

- МЕНЕДЖМЕНТ
- ЕКОНОМІКА
- ПСИХОЛОГІЯ
- КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

(044) 430 1577
(044) 353 4242

WWW.KIBIT.EDU.UA